

бетет
бет првено
26. септември

БАСНА
и М. Вучасовића Савремене басне

4a

И то је устајали рукопис из Фијоне, али се, насупрот случају са првим рукописом из Фијоне, не сеђам пропратних околностима. Реферат за Академију наука² као претхлани текст? Не верујем дosta чврсто: добро памтим, и вијате бих да ћији сам кориферант била. Јесам ли напис редите зато што ме је текст Вучасовићев занимао? Али зато ~~да~~ очија ~~да~~ нисам лата~~релакцији~~ у којој сам била саратнич.³ Већка зато ~~да~~ ја не укажем на случај ~~да~~ ~~баш~~ благе, но чипротив, ~~документација~~ о тогајним његима, карактерима, појавама, о њаданују ~~савремености~~.

Сагла објављујем да зато што се све јаче и чешће испољава најлоност ~~да~~ се иде у старину, у теме вјажалашње. Речимо: Томас Ман, са четири романа о древним библијским чињеницама. Херман Трох, са романом о смрти Вергилија. Сартр, са Орестом. Казаничић, са прозом: Кристос по други пут распет. Разни лјемски писци са публиностима из ~~Орестеја~~ је. Лагерквист [Lagerkvist] са романом Барабас.— Кол нас, проф. Милорад Ђурић, са Есхиловим позориштем. Миодраг Павловић, са драматетом по грчком миту о браћи што се, место воторава, упрежу у света кота која возију жртвеника богиње Панди-Суреп, са преводом руског епа из 12. века: Стово о потку Игорову. ~~Р.~~ И тако даље и даље. Гревс са романом о Златном руну. И тако даље, и даље. Већ сам упозорића га се приближујемо епиграму. У стиховима младих, млађих, и модерних врто су чести епиграми. Кол значајног, врто свог Миодрага Ђутатовића, у прози, сваки час искачи по епиграму. Постоја прозајо ~~Хочи и~~ и ~~је~~ ~~Хочици~~ је врви ^{и сва} ^{шта ћеја} епиграма, ~~која~~ је већ ^{ап} чака некако у стихим хексаметрима и писана у форми библијских версата. Могда иде и басна, ускоро...

Стели саг стари рукопис из

Фијоне.

ИД. 3890/2
45
16БАСНАи Милана Вукасовића Савремене басне

Ретки су први, рођени, страсни баснописци, и није лако бити то ~~и почитати~~ за то. Оно што свака јача индивидуа донесе ~~сопством~~ субјективност, то у баснописцу мора спавати, дубоко и сигурно спавати. Писац басана мора бити проникљив ^{културни} разматрач, благ иронист, песничка природа, добар човек. Ни критичар ни судија, нипошто, јер критичари и судије упиру прстом у једно време и друштво, у појединог човека и поједину ману, ^{уједно} док баснописац, прави, приказује неименованог и апстрактног човека који је цео свет, а није нико из куће, ~~спевај~~ села, среза и града. Композиција басне је стога тешка ствар, експресија још тежа. Ваља наћи вајкадашњу и сваком уопште одмах разумљиву конкретну слику. Ваља затим наћи пројекцију конкретне слике у апстрактно морално, али опет сваком ~~уједно~~ разумљиво.

Ваља дати нарацију. Ваља нарацију сажети, и зато је поетисати. И све то треба спровести особито стилизовано, са грацијом, укусом, потом наивности, финоћом ироније, са пуним доказом да нити говори, нити се жали, нити живоше ~~и~~ ^{лично}, аутор басне. Ако се иза театра и комедије у басни не смеши ^{чутник} права, чиста доброта, басна је карикатура, зубато страшило које се кези и прети да ће ујести. Ако ~~бас~~ басну не могу читати ^{деца}, и ако се басне неко боји, пропала је басна заједно са баснописцем. Једном речју, басна је уметност, и још басна је класична уметност, или није ни басна ни уметност. Чувена басна Грка Еабриоса о јелену без мозга, вечна је басна, вечна је уметност, вечна је истина, вечна је експресија; догађај у њој вечна свакоминутна драма у сваком месту земље, мудрост и пала у њој умреће са последњим човеком данас или после много хиљада година. Болестан лав хоће да раздере и поједе јелена. Нити је лав много болестан, нити јелен жели да му, здравом или болесном, иде у пећину. Ко ће ~~да~~ навести да уради што неће да ради? Лисица. Ко ће ~~да~~ ^{јелена} залудити да и ~~по трени~~ ^{по трени} пут оде иако ~~не~~ ^{не} ~~дјапут~~ ^{дјапут} окрвављен? Лисица, она иста, једна која у ~~сваком~~ случају зна ~~до~~ ^{мало} до краја свих могућности. Над раздераним јеленом благује лав, а ~~постоји~~ ^{лавно} по страни и лисица. Чуди се лав: где је послостица, мозак јеленов. Већ га је прогутала лисица, а лаву оставила одговарајући јелен имао моз ^{бог}: То је јелен без мозга, да га је имао, не ~~би~~ имао. трипута лаву у пећину.... Сви се смеју, добра срца смеју: ~~десет~~ ^{десет} деца одрасли,

Боше мој, јер то није истина; тужно и смешно не бива заједно. Ако бива? Бива тако можда да се прво деси тужно, а смешно долази тек ^{на} после и ^{затим} сасвим другом месту. А у басни ето може заједно, и зато није истин. И опет смеј: вратка лисица, вратки Вабриос. Умешност, једном рију.

Први баснописац, Фригијац Езоп, из шестог века пре Христа, биће да је у ствари митска личност. Ниједан његов текст није директно сачуван. Што се има као прерада Езопових басана то су ^{најпре} басне Грка Бабрија и Латина Федра. Они су езоповску басну проширили, попунили, поетисали. Много столећа је затим протекло док се на два краја Европе јавише Француз Ларонтен ¹⁶²¹⁻¹⁶⁹⁸ и Рус Крилов ¹⁷⁶⁸⁻¹⁸⁴⁴, да тип езоповске басне сасвим превазиђу правом поезијом, танаком уметничком ^{умјетничком} иронијом, ^{добротворничком} хумором, правим ^{добрим} хумором. Немац Десинг није по вocationи баснописац, него је критичар. Његова је басна понекад јаког квалитета, али је сва од мозга и критике. Енглез Тенј није доста лак и плах, шаљивост му је често тривијална. Читав низ других Немаца и Енглеза били су педагози који су басну ^{састав} писали као текстове за поуку својим ћацима. Наш Доситеј, ако и где, у басни није јакоња: једва да има коју ^{своју}, а иначе није ^{класичну} басну умее препевати ^и ^{из} нашег народног блага ^{умео} користити мотивима. А у цејлокупној нашој савременој књижевности носи се с басном ^{редом басно} једини М. Вукасовић, што му није мала заслуга. Не каже бадава латинска реч за басну: Partum opus et non tenus Gloria.

Десада, колико ми знамо, М. Вукасовић издао је неколико књига басана, и текстова који би се могли назвати басноликима. Две његове свеске носе наслов Басне. Затим су дошле мале трагикомедије у виду басана. Па Приповетке и басне. Па дуга шаљива приповетка у којој учествују животиње. Па поучно поетска књига Животијско царство. И сада Савремене басне. Овај последњи наслов карактеристичан је у два правца. Он нам од прве речи објављује да у књизи нећемо наћи ^{било} грациозну и поетску басну класичног стила, која говори целом човечанству и свим временима, него ћемо наћи ^{било} рекено, а ^{требратицу} подвучену ^{шадашњицу}. Наћи ћемо, и нашли смо критику и карикатуру ^{шадашњих} савремених појава: диктатуру, везану штампу, празне стомаке, слепе идеје за моћнима, рођачке везе као квалификације за добра места, и томе слично и од тога јаче и горе нарочито ^{Испакнуте су} такозваног малог човека, ^{или прогресивног} сиромашног и скромног човека. Са много ^{храбростим, са мало лакотим, некад са искренијим} лете и са много велике храбости је некау са мигрантима, некау са вулгарностима. Кисачи изобилујају једну свогу савременост.

18

Вукасовић, Тако да смо се ми остали писци запитали над књигом колеге, у шали, наразно да ли аутор тих басана не стоји у неким рођачким везама са контролом над штампом.. Затим, карактеристичан је онај наслов по Вукасовића писца и баснописца још и тим што одлучније да он није у суштини и неодоливо баснописац. У предговору уз књигу писац то открива, упркос самом себи, тврди једну истину стаар која је контрадикција, "Свака од њих [басана] износи догађај који се догодио, друштвена стања, као и личности и разне стварне односе." Но се не може одржати. Све што износи догађаје од данас личности у њема, актуелна друштвена стања, то је, ако има критичку или моралну тенденцију, то је карикатура, епиграм, памфлет, то је рубрика из дневних листова, уметност. Уметност доноси оно што се није десило, али безимено и безвремено пулсира у животу. Басна поготово не сме бележити ни датуме ни место. Басна је гола истина, а не провидна алузија. Басна није ни бич ни освета, него мирна надмоћ истине, узвишене надмоћ истине која се зато и облачи у театар поезије, у глуму животиља према којима човек нема никакво одређено становиште ни друштвено ни политичко ни лично. Туда, савремена басна, значи оно што се зове *contradictio in adiecto*. А књига таквих басана доказује да је, у овој прилици, Вукасовић више занимала критика конкретног савременог живота пред други велики рат, него апстрактана анализа нарави и људи бића. Већи раније, а сада је дао нешто што колеба између басне, епиграматичке причице. Књига *Савремене басне* неколико правих басана, иначе је пуна псеудо-текстова.

Због тога, тешко је било остати у уметности. Има ту причица које су врста сажетих полемика, малих трактата, дискусија, начетих проблема, па и памфлете. Овој књизи Вукасовић се врло произвожно удаљавао од басне. Неизбежно је морало тако доћи са (алузијама отвореним) на садашњи, са пргавим реакцијама на оно што је првило властиту кожу. међутим ако ишта у књижевности, басна, уз пословицу, не може бити савремена или *moderna*, мора садржати вечне истине, мора бити класична *eternale* исти модерна.

М. Вукасовић има талент за рентгенализовање

спољашњих чињеница: Уводи те чињенице на неки однос у кем се крије изра

аналитичка формула. И има наклоност за стегнуту, епиграматичку форму. и
потребу у описа, и детаљисања у чему, као баснописац, често не

осети меру, згреши против адекватности импресије и експресије. Буљина "мирна
Бабриосов јелен" је врхука, који нешто догматично израз као кип, укочена погледа, обасја свој мудрачки став..." У Вукасовићу се не-

сумњиво крију компоненте баснописца: кратак интервал запажања; поентирање које иде од обичног вида, преко низа сензациозних израза, до практичне мудро-

сти или философске мисли. Није сасвим јасно следеће: да ли Вукасовић има, и
у којој мери, овај посебни грациозни и наивни талент приповедача или поета

који такође спада у комплекс баснописца, нарочито после Ла Фонтена и Крило-
ва. Уосталом, Бабриосов јелен без мозга већ је сав у поетским описима. Није

Вукасовић доста плах да једним махом, реченицом или речју, окине и сврши

чин малог театра у басни. Чини се да тадај театар као такав, као поезија,
не занима Вукасовића пре и после свега. Вукасовић врло често екстериориза

себе, што је добро за глумца, али не за баснописца. Вукасовић је моралист ви-
ше као критичар, него као поет. Он воли анализу и доказ, и он хоте тиражи прасак аргумент

та, воли не само констатацију, него своју констатацију. Ово последње је врло
хетероген елемент у баснописцу, рекли смо већ. Ако и где у басни не сме аутор

лично стати пред очи читаоца. На сцену театра не сме испasti ни писац, ни режи-
сер, иначе је театру крај. Васна је све до нравоучења пола бајка поја позори-
ште.

У нравоучењу, ако га изреком има, опет се не сме појавити аутор —
ни ауторова мисао ни његова порука. Нравоучење мора искочити из саме басне

као жаока из пчеле. Нравоучење мора такође бити уметничка травестија оно-
га што је у басни штоф. Знамо леп пример, иако на жалост не можемо да се опо-
менемо ни аутора ни басне, или епиграматичке причице. Радије у тексту о то-

ме да је нецелисходно и непаметно грубо поступати са пијаним човеком, са чо-
веком и немоћним и несвесним, који у ствари није више он сам. Сјајно је изве-
дено, философски транспоновано, нравоучење:

"Онај који пијаног човека бије, заправо вређа и повређује отсуто лице: Absentem laedit cum ebrio qui litigat.

У Вукасовић ове књиге, који види своју савременост, а не често шест

хиљада текстови година човекова живота, има често нравоучење пре

нега што има фабулу. То је пут неуметнички, и басна у таквим случајевима пострада. Шта је смишо басне Човељ и камила, у којој човек завиди камили што има грбу те је тако ~~из природе~~ сачувана ~~из природе~~ пред свима и којекаквима", а камила одговара, у једној стилски невешто сложеној реченици, мислим, ово: "Гроба додуше не да клањати, али ту су колена која толико клече да су сва жуљевита. Јакав је симбол камила, и шта је интелектуална садржина басне? Свифтовски презир човечанства уопште: да нема друго него или клањај или клечи?

~~Из природе, стина се садиши из које је камила јавила?~~ Али онда је сврше ~~која увек има бошу и акцију, и никада није ни овај ни некоја.~~ но с басном, ~~Нема класичне басне у којој се за кога било каже "којекакав",~~ јер је то ~~неком~~ памфлетски израз, јер то нема везе са уметношћу. Затим, ~~у узрујаном~~ ставу према ономе који ~~клања~~ и ~~клечи~~, Вукасовић каже за камилу: "искоси чупаву главурду". да ли је Вукасовић, у оној ~~садници~~ сем човека ~~који~~ који клања и клечи, видео и камилу, ~~која има главу и дунав за "којекакве буде?"~~ Камила према маси свога тела, има главицу, не главурду; и има у очима благе туге и мирноће животиње која покледа да би човек ~~узео~~ усео на њу, ~~шокеје че ћеба збаку~~ али ~~погине~~ да заједно са човеком умре кад нађе бура ветра и песка ~~и пустињи.~~ — Слично томе може се ~~извите~~ извите перена басна Борова заблуда.

Са добрым инстинктом баснописца Вукасовић је уочио симболичну вредност и уметничку искористљивост спрега између бора и његове сенке ~~који је јест портрет~~ ~~Сенка је ћесар~~ ~~што ће се десити?~~ ~~који је у часу заласка сунца, далеко већа~~ но објект сам. Пре но што је баснописац добро испекао логику басне, имао је готов свој ~~савремени~~ удаџац по таштини човековој. ~~Савремени~~ ~~уједи~~ Занимљиво је у највећем степену како ће сад да ~~процес~~ откривудавања басне ~~као~~ такове. Вукасовић са инстинктом за басну, ~~и спириту~~ бира чак и добру поенту, или ~~све~~ бар не рђаву поенту: сенка, слава борова, ~~који је ћесар~~ ишчезава нагло са западањем сунца. Али затим почиње склизавање када не треба. Сунчани зрак одговара зачујеном бору: "То је зато што си побркао славу с таштином, оно што си, с они што си хтео." ~~Логичне везе~~ ~~на~~ сенка са славом или таштином бора, а ~~који~~ много мање ~~може~~ сенка бити ~~нешто~~ нешто што је бор из себе хтео. По нама, логични, па према томе и симболички однос био би овај. ~~Сунце~~ слика велике портрете зато што је велико и велики мајstor, ако ту ће портрет о себи бор сматра ~~који~~ нешто што је он хтео и

21

сушаког зрака

знао, онда би одговор уједно нравоучење по нама било отприлике ово. То је зато што је велики портретист сликао тебе према себи а не према теби и, кад је пошао кући, понео је ^{са} собом ^и своју уметничку творевину.

у потисе, иначе, у виду падона, ни чимо басана. Овакве савремене расправице могли бисмо наставити у књизи која је добрим делом од псеудо-басана састављена, а узела име ~~басне~~ ваљда зато да би ^{иза них} скрила од моћи и реакције "савремености".

Узорна басна, као она езоповска о курајаку и јагњету, за коју извесни научници тврде да је Сократова — узорна басна мора имати неколико обележја. Конкретна слика мора бити удаљена од апстрактне, јер прво долази уживање од чистог театра, па затим горко језгро. Театар не сме бити нравоучитељ, баш у басни не сме. Зато је добро да глумци буду искључиво, или врло претежно, животиње ^{или} биљке, ^и ствари, најмање човек. Зато што, напоменута је већ било летимично, што нити човек према тима бинима, нити она према човену ^и мају ишта укорењено у осећајном ^и у мисленом ставу, ^и у смислу ^и ^{тако} у смислу за ^и у смислу против. Ако би човек, ^{који} много улазио у басну, смањивао би се онај нужни размак између театра и моралног рефлекса од театра. Човек је по природи резонер, и то би нарушавало атмосферу наивности која је услов уметничке басне. Како је чаробно наивна, и како је сило иронична у много правца Криловљева басна Квартет. Једно од ироничних тумачења је и политичко: нескладна свирка Алиансе европских сила против Наполеона. Најшира, права интерпретација је: за сваки уметнички ефект потребан је дар и знање. Политичко ^и савремено тумачење басне Квартет узгредно је, пролазно је. Басна ^и ^{која} ^и ^{која} вамиће и пошто Наполеон и његови ратови ^и како избледе пред новим и опет новим догађајима, и другим отечественим ратовима. У Криловљевом Квартету — савршено правилно — нема човека ни као диригента, ни као свирача, ни као слушаоца. Животиње саме свирају, чују да им музика ^и вала, премештају се и премештају да што музикалније седну. Најзад ће доћи славуј, талентовани музичар, да им каже што им ^и за сва времена; једино могло рећи: Сели како сели, музике од вас нема.

Даљи услов типично правилне басне је овај: сцена

мора бити састављена од опште познатих и одмах разумљивих ствари; од исто таквих односа, од исто таквих разговора. ~~Рече~~, мање познате, иако можда врло занимљиве животиње не долазе стога у обзор за театар басне. У истом смислу, аутор ~~басне~~ не смеје служити ни за живу ~~лаву~~ неким посебно својим речником, или савременим модним стилом, никаквом посебно својом диалектиком, савременом философијом или политиком. Савремен менталитет, савремена алузија, то је епиграм или епиграматичја прича. Магарац, петао, жаба, корен биљке, бундева на врежи ~~—~~ — симболи су, немају датума, друштвеног статуса ~~индивидуални менталитет и стил.~~ ~~Савременим~~

Са књигом савремених басана, дакле специфично обоже-

них басана, Вукасовић се решио да много отступи од канона басне. Можда је сасвим одлучно тако хтео, можда се дао сувише апсорбовати полемичном критиком ~~са~~ временога, и моралом за данас. Можда је, ~~заслугом~~ као уметник, тражио нов облик и експресију за кратку причу са ~~тенденцијом~~, па није успео да се довољно приближи епиграматичкој форми, а удаљио се од басне. Резултат је промаша на првом месту стога што је аутор у своје савремене басне унео много, сувише много човека. Од животиња ~~стално~~ је на сцени лав, један егземпляр лава који није лав због ~~човека~~ због ~~човека~~, и обратно, али који се ипак више човечно него лавски рукује и грли, "урла нервозно", и да судиљу да се "мучи сидно" човечким проблемима, да поставља питања одвише професионално и стручно одређена. Даље, теме разговора у савременим баснама нису ни опште познате, ни обичне. Једна животиња тражи духовно узвишење до човека; друга контролише опадање својих телесних прохтева; трећа зна да је живот сан. Разговори, како је већ речено, обично су дискусије, дискусије политичког или социјалног карактера, моралне утехе, краће придијке, ~~и~~ памфлетска сатира. Главни спикер при томе почешће је аутор сам, врло распознатљиво и одређено. Свакидашњег, простог, колоквијалног језика скоро да нема: расправља се, надмудрује, а прелаз у свакодашњи језик карактеришу груди изрази: цукела, главурда, бунцати, премлатити, трабуњати, цукац, цатирани богаташ.

Таквим путевима идући дошао је аутор и до чудних наслова баснама: "Велика

"свест", "логично оправдање рата". Басна под првим од ~~двадесет~~ ^{шта} наслова, у којој је, ~~узео~~ ^{дели} ~~речено,~~ "свест" и у иронији тешко пронаћи, доказ је колико је Вукасовић у овој књизи

испао из своје литерарне категорије. дављенику у риту похитали у помоћ људи.

дављеник, ~~и~~^{и и} баца^у очи травуљину и блато. — "Увај је луд, ~~и~~^и ће и нас да упропа~~е~~^е сти" — виџе један од спасилаца. Одговор и поента басне ово је: "Нисам ја луд;" дере се дављеник, "већ ми је крв таква^и веће ми је уживање другог да удавим но себе да спасем". ~~Ова~~^{Се} басна доиста не да подвести ни под коју категорију басне. Историја лите^иратуре, теорија књижевности постављају обично три категорије. ~~А~~ Теорија^и басне^и, која општи ум. Судбинска^и басна^и, која у човеку буди религиозни страх или дивљење. Морална^и басна^и, која учи како треба живети. Неведе^и басна^и. ~~Се видити Која ће корист моћи доби~~^и ~~се~~^{да} басне^и ~~се~~^и басне^и ~~једину категорију~~^и. Јути пессимизам аутора прво је спремио ударац^и, а онда тражио басну. Војимо се да у тој причици не само да нема^и басне него нема^и савременост^и.

Али није Вукасовић ни у овој књизи до краја затурио уметност^и регуле басне. Под ружним насловом Свињски савет, и после ~~а~~ гру-
бог почетка: "Најдрла се свиња жира", долази правабасна: ~~и~~ из просте и конк-
ретне слике пројицира^и басну^и здраву^и и танку^и духовну^и слику^и. Ријући, свиња је от-
крила жиле дрвета, неке и покидала и најзад се запитала: ^и Чему ти конци и коноп-
ци? А кад је чула да се тим цело дрво храни и држи, зачудила се: Зар оно што
је тако важно^и земљу да се зари^и? "Е, наша мудрице, кад би ти знала колико
видљиво зависи од невидљивог, не би тако ~~и~~ говорила^и? — помислила је и најсич-
ћушнија милица, али ниједна није нашла за потребно да то каже свињи^и. Можда би,
басне ради, ~~и~~ било лепше да се ^{свињи} напочетку^и најсрштку^и ~~и~~ да је прости био, ~~и~~ уједно да ујесту^и, ~~и~~ ^{којој је} ^{који} ^{који} ~~и~~

^и невидљиво^и, али то је басна, ту је прича, ту је јасноћа, ту је аутор из "савре-
мености" извукао нитку која је уједно и вечна, дакле је аутор био уметник,^и ^{иако}
^{који је} интелектуални хитаци^и суји од прве речи^и. Са тога гледишта, ~~и~~ ^и студија^и ~~и~~
које интелектуални хитци Вукасовићи^и зује^и пацују, нишане и трескају^и цела је^и
ова књижица више обрачун ауторов са једном савременошћу, него уметничка слика
човечанства. Рельеф^и је у уметничком изразу, него у интелектуалном уједу. У
басни Велики новац - велики људи, тобожња прича значи велико колико дрвено коп-
ље на које се^и кива застава, у овом случају^и ^{на које била прикована} занимљива ауторова провокација:

"На шта служи велики новац човечанству, кад не ствара великог човека ни велике народе", При чему је овде као у ~~такође~~ басана ове књиге, ~~такође~~ Сократов

ска логика прилично ињорована. Велика је разлика између формуле за величину

јединке, човека и формуле за величину ~~јединке~~ народа. Парод, као држава и земља,

то је реципијент, дакле материјална, обимна, и солидна ствар. У духовном и етич

ком смислу народ се кити величинама по једињих сјајних индивидуа у себи.

~~Задатак агенције~~ ~~изједначавајући да је~~ ~~штедећи~~ ~~према~~

Машли смо у збирци један пример који је ~~заправо~~ ~~штедећи~~ ~~према~~

типичан за причице у овој књизи: ~~басне~~ сад привлачне сад дефектне сад под

питањем да ли су подаци за конструкцију фабуле тачни. Буљина, на питање ор

ла зашто језивито закрепти кад креће у лов, одговара: Да ми ни најмања жртва

не би могла пребацити да сам је ~~нечасно напала~~". Прво, јасно је и овде да је

аутор пре басне имао готову схему за епиграм из савременог свог искуства

области политике или социјалне борбе. Друго, ~~басне~~ сукоб између читача и

аутора у области зоологије. Буљина лови у дубоку ноћ. За такав лов њој је

дато перје којим се лети без шума, док јој је демонски вид, дата јој је једини

ствена моћ да главу обрће стреловито безмalo у 360 степени.

~~је проблем буљине.~~ Је ли могућна у природи контрадикција: да ловац бешумно

лети, а крепшавим поништава сав ефект од бешумног приближавања уснулим жртвама...

Датин Федар има такође басну о буљини, ~~и зрила~~ о буљини и цикади. Цикада

да зричи иако је буљина оштро опоменула да буде мир.

~~има да~~ ~~изједначавајући~~ Мудра буљина се вљада најзад досетила да ~~се ту не ради о~~ пркосу, него о животу, и

окреће тактику, домамљује цикаду на сладак сок и онда ~~изједначавајући~~ пресече жив

вот. Питамо се ми сада: кад управо крепши буљина, ~~изједначавајући~~, пре лова, да

жртвама објави да иде или после лова, кад јој већ у зору и кад се остали живот

буди, кад јој треба мир за одмор. Чија појнта је боља: Вукасовићева, који је

можда на погрешном јестаственичком податку засновао свој ~~епиграм~~ о лажној

частности грабљивице или Федрова, која истиче уметнички мирно и духовито, један

вековечни свирец, однос између силе и нејачије "Што цикада жива одрицаше, то

жртва предуслетљиво даде". То јест, чутање, да буљина може да спава.

Чујојаве и појмови које Вукасовић у својој књизи савремених
 басана жали, исмева, ~~и осуђује~~, ^{сакура инда} баш зато што су савремени, још у живом ^и немир-
 ном животу и глумача и посматрача, нису сами собом довољно кристалисани. У хаосу
 државних и друштвених доктрина и пракса ^{јесте} појаве и појмови једаред на-
 спрју као ајкуле, други пут ^{збучији} ^{само} сметају као олупине. За басну, која је сва
 у концизности и оптрини, која мора имати право без реплике — нису згодне неодре-
 ћености једне епохе која кува од дна до површине, у којој се народ и власти
 "искварили" и дошао час да земља хоће да мијени господара ^{како} дивно каже на-
 па народна. Али, појаве какве такве крећу урођену наклоност Вукасовићеву да
 разлаже, суочава, пругаја својом логиком логику савремености своје. Басна ^{тако}
~~закада~~ ^{шарипа}, јер је њена логика Сократова логика, она која појаве своди и генерали-
 ше, и над њима онда изведе један закључак, док логика епиграма ^{епиграм} ^{одјасно} текстова,
 упре поглед у једну појаву, и над њом изводи низ ~~противника~~ закључака. То се
 једне стране. Ас друге стране, баш баснописац, критичар и судија који ~~сагира~~
 израдио на канонима басне, није сигуран међу запажањима и фактима који у жи-
 вом животу још вибирају између можда, јесте, биће, није. Тако се у басни ништа
простије десило нешто од чега нема ништа немогућније. Појам колектива, појам
 друштвени који још непрестано расте и у суштини се употребљава, доведен је у од-
 нос са једним апсолутом којем нема ни критике, ни реформе, ни друштвеног прилаж-
 гођавања, у ^{однос} са ~~а~~ генијем. ^{бесмртни} Како? Не чекати да се гениј роди, него "саку-
 пите се сви најбољи", и од оног што је најбоље у вами створићете лако заједнички
 ког генија који, између другог, "неће темити као некадашњи, романтични, да све
 потчини себи". Велико се сматраје десило у овој басни. Као да гениј може би-
 ти ^{шик} некадашњи или модерни ^{ан}, као да гениј може имати ишта заједничко са колек-
 тивом, као да гениј може не потчињавати и не владати. ^{народом} ^{Књига} ^{која} ^{била}
 Ова књига ^{исуздо-шкетова} некако је ^{тешка} сва је у пре-
 лазностима и огледима, ^{изложивши} резултатима. Оно што је басна, није успешно ре-
 формисано; оно што је епиграма ^{ока} прича, још није то, Стил је сушта против-
 ност од простог стварног процеђеног очишћеног стила басне. Кад мајмуни полупа-
 ју судове, то је казано: "Утрен ока и најмањи суд послаше и гласовима и ~~ногама~~".

покретима до сто ћавола". Пријатно вас изненади, и потсети на басну понека са
свим кратка стварчица, једва више него једна илјубована помисао, Небеска чав-
ка хоче да буде чавка која хоче у небо, да се диге у висину, али с
тим да не изгуби везу са земљом. Она данакле лети уз конач чији је један крај
везан за грану а други за јену ногу. Ова слика ни где, уз разговор,
код Гетеа. добра је рељефна, свежа стварна. и дужовнична, запади само
епиграм, речен о лисици која "о сваком нешто, ни о ком добро, о лаву ништа"
одговорије савремено. Од тих чиних стварчица одбијају и утолико више
савремени у којем је аутор оне нефине, и скоро свирепе, где читалац и
ни са савременошћу у баснама не може да објасни и извени случајеве. Шта
је заправо хтео Вукасовић са таквим текстовима? Ча постане један нарочито свес
смео еманципатор мисли? критичар груб и немилостив бруталан илустратор? Карт
Вукасовићу недостаје плако опаких модернијих времена
Сифта, или доктора Мандевила, чију басну о племама би
Вукасовић са коришћу могао студирати, дер то дело открива невероватну тајну
груби, пакосни мизантропски препади иак могу да утичу на прогрес, ако не
друштво оно литературе... Има Вукасовић у овој књизи басну с двојици сапутника,
о дебељку који да би видео шта је с оне стране, скоче на грбу грбавка. Уд те
слике и стварности ужасне се бик и предлог: да би посматрач могао на дрво
се попе. Сад долази врхунац, шта да кажемо да заклонимо Вукасовића врхунац
Мандевилшине, Мандевил је заступао мисао да скривен порок може бити јавно
доброчинство, долази то да грбавац тако одговара бику:
А на шта би онда служила моја грба?" Дебељко надоведе да је згод
није усести на грбу човека, него "пентрати се којекуда". Какав је то морал,
каква је то символика, какав је то материал, какав је то стил? Ова комадима
сигурно је бродолом једног баснописца. Питање је само шта је са има комадима
који плутају и међ којима има доброг и сасвим лошег, шта се ту лично ауто-
рово разбило, и шта на неку обалу спасло. Овај одјужи приказ написан је пре
свега басне ради, затим добрих фрагмената ради у књизи савремених басана, нај-
зад ради онога што ће, надамо се, у правом баснописцу Вукасовићу. На ра-
станку још да кажемо аутору: басна не може служити наменам